

2018 – MAREA UNIRE și TRIBUNISMUL (XXI):

Faraonii din Ardeal!

din început toți sunt asemenea și niciunul n'are privilegiul a ucide pe altul ...

Primul om care a îngrădit o bucată de pământ adevăratul fondator al societății civile (1754) Teoria naturii umane

Jean-Jacques Rousseau 1712-1778

Să nu se mai audă: Bună ziua, frate; încă nici: Guten Morgen, Bruder, ci numai: Io napot, foldi

Discurs asupra originii și fundamentelor inegalității dintre oameni - (1755)

1848 declarați nedestoinici numai pentru că sunt Români

valoarea fără cultură, cultura fără de libertate, și libertatea fără de existență și onoare națională nu e cu putință!

Piatra Libertății

Blaj

patru serii de argumente: 1) de drept; 2) de morală, 3) de înțelepciune etatistă (Staatsweisheit) și 4) de prudență

Filosofia politico – juridică a lui Simion Bărnuțiu

Magna Charta Libertatum

laboratorul ideologic de la Blaj

O națiune de jos – Calomniator fără de rușine?-

Valoarea fără cultură, cultura fără de libertate

În 1833, baronul Wesselényi susținea ca toată țărâniea (inclusiv românii majoritari) să aibă drepturi politice și sociale “numai dacă ar accepta să devină cu adevărat maghiară, contopindu-se prin limbă și datini”. Ilustru cărturar, Simion Bărnuțiu, s-a afirmat ca ideolog al luptei românilor, afirmând expresiv și polemic: «Să se topească dar toate limbile Ardealului în căldarea cea politică a renașterii ungurești, cum se topesc boii în zahanalele României, ca din toate să se nască numai o limbă, cea ungurească, ca de aci înainte, până va sta lumea, în târgurile și pe drumurile Ardealului și în orice loc public, să nu se mai audă: **Bună ziua, frate; încă nici: Guten Morgen, Bruder, ci numai: Io napot, foldi;** afurisite să fie mamele, care vor îndrăsnii a chema de aci înainte pe fiii săi, zicându-le: Fătul meu! Unele ca aceste să se judece ca niște îngropătoare ale fericirii pruncilor săi». Simion Bărnuțiu se baza pe dreptul natural, citându-l pe Jean Jacques Rousseau: «**căci din început toți sunt asemenea și niciunul n'are privilegiul a ucide pe altul sau a-l împiedica în slobodă lucrarea fericirii sale potrivită cu legea**». Încă din manifestul bărnuțian (din 1842) sunt clasificate argumentele acestuia împotriva maghiarizării forțate: «Acestor pretenții ungurești, Bărnuțiu ridică patru serii de argumente: 1) de drept; 2) de morală, 3) de înțelepciune etatistă (Staatsweisheit) și 4) de prudență.»

Bărnuțiu răspundea teoriilor maghiare și în 1848 (la Blaj), prezentându-le românilor concepțiile sale, prin celebrul discurs reprodus integral în: «*Filosofia politico – juridică a lui*

Simion Bărnuțiu”: «În urma acestor legi (...), după care se guverna Ardealul și astăzi, s’au întărit la stăruința celor trei națiuni și după venirea Ardealului sub dominația casei austriace prin așa numita diplomă Leopoldică și Românii fură înlăturați din nou dela toate dregătoriile, fiind **declarați nedestoinici numai pentru că sunt Români**, nu pot să nu observ, că Ungurii nu se mulțumesc numai cu faptul că lipsesc de libertate națiunea română ci o mai și calomniază, zicând chiar prin organul legislativ că e o națiune de jos, și asta o zic numai despre Români, cu toate că se poate zice pe aceste timpuri și de Unguri, precum și de alte națiuni cari gem sub aceste legi draconice. Pe aceste timpuri barbare, nu se poate lăuda cu cultura sa nicio națiune de sub coroana Ungariei. Nu se poate lăuda nici cu cultura aristocraților, care sta doar în faptul că se nutreau și se îmbrăcau mai bine decât poporul și erau deprinși mai bine cu măestria de a împila poporul; nici cu cultura poporului, pentru că poporul era desbrăcat de libertate care e condițiunea cea dintâiu a oricărei culturi omenești.» Prezentând faptul că națiunea română a dat mari români, enumerând familia Corvinilor, Mihai Viteazul și Ștefan cel Mare, Bărnuțiu se întreba retoric: «Cum poate însă să defaime cineva pe o mamă nobilă ca aceasta, fără să cadă însuși în judecata lumii, ca un calomniator fără de rușine?» Explicând modul în care legislația ungurească a avut o influență nefastă asupra națiunii române din Transilvania - influențând dezvoltarea ei - timp de secole, Bărnuțiu identifica și singurul sprijin: «Dacă se mai află vreo rază de lumină în preoțimea Românilor și printr’înșea în națiune până la finitul secolului al XVII-lea, acesta au s’o mulțumească Românii, Turcilor care le mai da de lucru Ungurilor de nu-și puteau executa după inima lor legile în contra Românilor. Și fiind deschisă comunicațiunea Românilor de dincoace cu cei de dincolo de munți, Ardelenii învățau în România, unde se hirotoniseau și Arhiepiscopii noștri; Maramureșenii și Selăgianii, și ceilalți Români vecini cu Moldova, învățau în Moldova până ce s’a tăiat comunicațiunea odată cu încetarea războaielor turcești, și prin alte împrejurări.»

Simion Bărnuțiu preciza și căile prin care a fost dezbinată națiunea română, pe primul loc fiind maghiarizarea nobilimii, prin înnobilare: «Acest scop l-au avut Ungurii, dându-și silința să despartă nobilimea română de trupul național. Cu cărțile de innobilar au vărsat în inima nobililor Români semeția, să se creadă cum că sunt Unguri, neam mai ales decât neamul Românilor, iar la frații lor să caute cu dispreț, și când intră în biserică, să stea la o parte de ei. Pe lângă aceasta, Ungurii aveau grija ca nu cumva nobilii Românilor să ia vreo dregătorie însemnată să câștige posesiuni mai mari prin donațiune împărătească, oricât de folositori ar fi fost patriei, ca nu cumva astfel să dobândească vreo putere mai însemnată care i-ar fi îndemnat să pună temelie unei aristocrații române. (...) În Comitatele ungurești, nobilii Români nu pot ajunge la dregătorii, cu toate că cea mai mare parte a nobilimii e română. În Comitate **un dregător român e raritate, și numai câte unul se naște într’un secol, ca geniile**. În pământul Făgărașului toată nobilimea e românească, iar dregătorii sunt secui, afară de câte un Copăcianu, sau Boeru. Numai în cetatea de Piatră și în Maramureș, care se țineau mai înainte de Ardeal, sunt mai mulți dregători Români, cari se țin încă de biserica națională, dar pe aceștia îi privileghiază Ungurii cu o mie de ochi și se lucrează în tot modul a-i unguri, cum i-au unгурit pe Zeicanii, Goleștii, Păgâneștii, etc., din Hațeg, ca să aibă prin cine să stoarcă pe popor și să-i țină în întuneric pe nobilii Români din acea țară, dacă nu pot să-i ungurească. Onoarea nobilimii române e subordonată peste tot locul semeției ungurești; nobilii

Români, la adunările provinciale, stau numai pe afară (...). Legile ungurești pe nobilii Români nici nu-i numesc pe numele națiunii lor, ci numai „azon sectán levö atyánkfiai”, adică „**frații noștri de secta aceea**” însă care e această sectă? Fără îndoială cea condamnată de Aprobate. Iată în ce stă frăția Ungurilor, că și credința și chiar Dumnezeu fratelui său îl declară numai tolerat, ca unul ce crede în Dumnezeuul tuturor neamurilor, nu în Dumnezeuul Ungurilor.

Sub niște astfel de răi auguri nobilimea română nu va ajunge niciodată la valoarea ce i se cade în Stat, pentrucă **valoarea fără cultură, cultura fără de libertate, și libertatea fără de existență și onoare națională nu e cu putință**. Însă nobilii Români au început a se pătrunde de sentimentul gradului umilit ce-l au în raport cu Ungurii, căci sentimentul de onoare, deși se asuprește până la un timp, nu se stinge. (...) Dacă nu-și poate închipui cineva greutatea, pe care le sufereau Iudeii pe vremuri dela Faraon în Egipt, să se uite la Faraonii din Ardeal, cum nu se mai mulțumesc acum cu ziua de lucru, ci dau cu ruptul clăile, de e silit țăranul a face ziua din noapte, și a lucra cu toată casa sa, ca să poată împlini numărul cel peste măsură; sunt și aristocrați cari îi bagă în jug pe oameni și grăpează cu ei!

Cum au trecut atâția secolii peste Unguri, fără să ridice greutatea acestora de pe umerii poporului! (...) În Germania începe a se șterge servitutea încă de pe la anul 1688; în Prusia proprietatea țăranilor se scoate de sub domnesc pe la începutul acestui secol; Ungurii însă i-ar vinde și astăzi pe oameni, dacă n'ar fi fost Iosef II. Nici măcar de ștergerea activității n'a vorbit niciun Ungur în vreo dietă din Ardeal până la baronul Dionisiu Kemény, (...). Schimbarea, pe care o proiecta dieta ungurească pe la anul 1832, era să vândă de a doua oară pe popor la domnia pământeste, iar ștergerea servituții aceasta de astăzi o înveninează cu uciderea naționalității! (...) Pe când Românii se luptau cu calamitățile acestea, Ungurii catolici ardeleni scăpătaseră și ei foarte tare și scăzuseră în număr sub domnia principilor reformați; nu puteau scoate nimic la cale, nici în diete, nici aiurea, în favoarea catolicilor.»

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2018-marea-unire-si-tribunismul-xxi-faraonii-din-ardeal-135230.html>

The screenshot shows a web browser window with the URL www.tribuna.ro/stiri/cultura/2018-marea-unire-si-tribunismul-xxi-faraonii-din-ardeal-135230.html. The page features the Tribuna logo with the tagline "Dintotdeauna pentru totdeauna!". A red navigation bar contains categories: Eveniment, Actualitate, Stiri de pe strada mea, Sport, Cultura, Sanatate, Timp liber, Tribuna femeilor, and Descopera lumea. The main content area displays the article title "2018-MAREA UNIRE și Tribunismul (XXI): Faraonii din Ardeal!" by Marius HALMAGHI, dated 20.05.2018 22:47, with 125 views and 0 comments. Social sharing buttons for Facebook (3 shares), Twitter (0 tweets), and Email (3 shares) are visible. A search bar is located at the bottom right.